

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Приймальної комісії
Бердянського державного
педагогічного університету
27 березня 2025 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування

Освітній ступінь:	бакалавр
Основа вступу:	освітній ступінь бакалавр або магістр (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст)
Спеціальність:	С 7 Журналістика
Термін навчання:	2 роки 10 місяців

Запоріжжя – 2025

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	3
2. Зміст програми.....	4
3. Перелік питань	6
4. Критерії оцінювання.....	8
5. Список рекомендованої літератури.....	9

1. Пояснювальна записка

Мета фахового випробування на здобуття ступеня бакалавра: з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок осіб, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра та виконують у повному обсязі навчальний план) за іншою спеціальністю (напрямом підготовки) на другий курс, з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем бакалавра в межах вакантних місць ліцензованого обсягу.

Форма фахового вступного іспиту – Усний іспит.

Усний іспит – це теоретичні завдання, виконання яких дає можливість виявити підготовленість вступника до здобуття вищої освіти.

Загальна кількість завдань – 2.

Формат проведення фахового вступного іспиту.

Фаховий вступний іспит проводиться дистанційно з використанням платформи (програмне забезпечення) для проведення відеоконференцій Zoom.

У встановлений розкладом час початку фахового вступного іспиту члени фахової атестаційної комісії розпочинають відеоконференцію, долучають до неї вступників, здійснюють автентифікацію вступників та інформують їх про правила проведення вступного іспиту та часові обмеження.

Автентифікації вступника передбачає:

- встановлення аудіо та візуального контакту зі вступником на платформі відеоконференцій;
- показ документа, що посвідчує особу (паспорт громадянина України у формі книжечки або картки, паспорт громадянина України для виїзду за кордон у тому числі Е-паспорт, Е-паспорт для виїзду за кордон, Е-документ).

На початку фахового вступного іспиту члени фахової атестаційної комісії рандомно задають 2 питання з переліку, поданому у програмі.

Вступник готує відповіді на питання і в режимі відеоконференції відповідає на них та на додаткові запитання членів фахової атестаційної комісії.

Члени фахової атестаційної комісії оцінюють відповіді вступників вищої освіти.

Результати фахового вступного іспиту оголошуються не пізніше наступного дня після його проведення шляхом розміщення відповідних відомостей на офіційному вебсайті Бердянського державного педагогічного університету bdrpu.org.ua у вкладці ВСТУПНИКУ.

У разі повітряної тривоги під час складання фахового вступного іспиту, іспит призупиняється, учасники можуть пройти до укриття. Після відбою повітряної тривоги, учасники можуть продовжити складання фахового вступного іспиту.

2. Зміст програми

Тема 1. Загальні поняття про журналістику. Предмет, структура та завдання курсу. Стан журналістознавства в Україні та джерела курсу. Загальні поняття про журналістику. Визначення журналістики. Журналістика як соціальний інститут. Журналістика як історія сучасності. Журналістика як бізнес. Епістемологічна сутність журналістики. Об'єкти і предмет журналістики. Журналістика як наука (журналістознавство) та її найважливіші складові: теорія та історія журналістики.

Тема 2. Журналіст як суб'єкт масово-інформаційної діяльності. Портрет професії журналіста. Привабливі боки журналістики. Труднощі спеціальності.

Тема 3. Журналістика як система засобів масової інформації. Розвиток мас-медіа ХХІ ст. Типологія журналістики та її засади. Чотири підсистеми журналістики. Взаємодія інформації та комунікації. Атрибутивні особливості преси, радіомовлення, телебачення та інтернет-журналістики, переваги кожного типу журналізму перед іншими та їх вади.

Тема 4. Журналістика як масово-інформаційна діяльність. Поняття «масової інформації» в журналістиці. Типологічні концепції соціальної інформації. Перетворення наукових, професійних, художніх та індивідуальних повідомлень на масову інформацію. Новина та її атрибути. Спонукальність масової інформації. Специфіка інформації: актуальність, оперативність, документалізм, повторюваність тем і неповторністю матеріалів.

Тема 5. Журналістика в інформаційному просторі. Зміст поняття «інформаційний простір». Інформаційні агентства, специфіка їхньої діяльності.

Тема 6. Свобода слова і журналістська діяльність. Загальні уявлення про свободу. Діалектика свободи і необхідності. Свобода і пізнавальна діяльність людини. Свобода слова як найважливіше завоювання і гарант демократичного суспільства. Поняття про свободу преси. Свобода преси і партійність. Поняття про цензуру. Свобода творчості. Свобода слова в законодавствах розвинутих країн та міжнародних правових документах. Конституція України як гарантія свободи преси й журналістської діяльності в нашій країні.

Тема 7. Журналістика в системі соціальних інститутів. Органи масової інформації як репрезентанти держави, законодавчої чи виконавчої влади, соціальних груп, партій. Інформаційна та агітаційна журналістика. Зміст термінів «ЗМІ» та «ОМІ», сфери їх вживання. Управління суспільством за допомогою громадської думки. Громадська думка як явище суспільного життя та її найбільш характерні ознаки. Етапи формування громадської думки. Інформаційна та аналітична моделі журналістики.

Тема 8. Соціальна позиція журналіста. Гуманізм як синтез вимог до журналістської діяльності. Розуміння людини як найвищої цінності, забезпечення миру і злагоди в суспільстві, усунення перешкод на цьому шляху. Патріотизм. Інтернаціоналізм. Демократизм. Правдивість. Оперативність.

Тема 9. Загальні та спеціальні функції журналістики. Тлумачення проблеми в сучасній теорії журналістики. Загальні функції: інформаційна та

функція формування громадської думки. Спеціальні: організаційна, функція соціальної критики, ідеологічна, культурна, розважальна, рекламна функції.

Тема 10. Концепції журналістики. Авторитарна журналістика. Лібертаріанська (лібератарійська, ліберальна) журналістика. Журналістика соціальної відповідальності. Соціалістична система журналістики.

Тема 11. Журналістика як творча діяльність. Професійні обов'язки. Умови спеціалізації журналіста. Семантичний, синтаксичний та прагматичний аспекти творчості. Зміст і форма журналістського твору. Аналітико-інтегруюча праця журналіста. Вимоги до роботи з фактом. Процес аналізу причинно-наслідкового зв'язку. Форми аналізу. Чинники змістово-формальної єдності. Редакторська діяльність як творчість.

Тема 12. Дієвість та ефективність журналістики. Дієвість як особлива форма результативності. Ефективність як міра задоволення потреб аудиторії в масовій інформації. Чинники впливовості журналістських матеріалів.

Тема 13. Метод журналістики. Загальні уявлення про метод. Загальнофілософські засади методу журналістики. Три провідні типи мислення людини: художній, науковий і практичний. Провідні ознаки практичного мислення. Журналістика як практичне мислення. Типи та специфіка образності в журналістиці. Докази та аргументи в журналістиці. Синтетичний, універсальний характер журналістики.

Тема 14. Збирання зовнішньої та виготовлення внутрішньої інформації. Спостереження як методи збирання інформації та його види: відкрите і приховане, включене і невключене. Зовнішнє вивчення і бачення зсередини при методі спостереження. Вивчення документів і джерел як метод збирання інформації. Листи читачів. Інтерв'ю як метод збирання інформації, їх типи. Підготовка до інтерв'ю. правила інтерв'ю. Публіцистика як серцевина журналістики. Об'єкт і предмет публіцистики. Виявлення проблемної ситуації в публіцистиці. Вимисел у публіцистиці. Головні елементи структури публіцистичного твору: оповідач, публіцистична ідея, публіцистичний конфлікт.

Тема 15. Сучасна масово-інформаційна ситуація. Світові процеси та обличчя журналістики в Україні. Столиця і провінції – особливості розвитку ОМІ. Цензурна ситуація та її найважливіші характеристики. Типи української журналістики. Стилїстика сучасної журналістики.

3. Перелік питань

1. Журналістика як наукова дисципліна, ремесло, професійна діяльність, наука (журналістикознавство), мистецтво.
2. Журналістика як історія сучасності, бізнес і творчість
3. Журналістикознавство у філологічній парадигмі та парадигмі соціальних комунікацій.
4. Поняття «масова інформація» та його особливості.
5. Специфіка інформації в журналістиці (актуальність, оперативність, документалізм, повторюваність тем та неповторність матеріалів).
6. Новина та її атрибути.
7. Поняття про свободу преси.
8. Цензура як вияв недемократичності державної політики. Види цензури.
9. Правові основи функціонування ЗМІ.
10. Права та обов'язки журналістів.
11. Загальні функції журналістики.
12. Спеціальні функції журналістики.
13. Принципи журналістики.
14. Типи української журналістики.
15. Сучасний стан журналістики в Україні.
16. Журналіст як суб'єкт масово-інформаційної діяльності: переваги та труднощі фаху.
17. Поняття інформаційного простору.
18. Інформаційні агентства, специфіка їх діяльності.
19. Журналістика як практичне мислення.
20. Докази та аргументи в журналістиці.
21. Спостереження як метод збирання інформації та його види.
22. Вивчення документів і джерел як метод збирання інформації.
23. Листи читачів як джерела інформації та робота з ними в редакціях.
24. Інтерв'ю як метод збирання інформації. Типи інтерв'ю.
25. Підготовка до інтерв'ю. Правила інтерв'ю.
26. Публіцистика як серцевина, стрижень журналістики. Виявлення проблемної ситуації в публіцистиці.
27. Вимисел у публіцистиці.
28. Головні елементи структури публіцистичного твору: оповідач, публіцистична ідея, публіцистичний конфлікт
29. Засоби масової інформації, засоби масової комунікації, мас-медіа: особливості вживання і потрактування.
30. Джерела суспільно значущої інформації.
31. Конституція України як гарант свободи преси й журналістської діяльності в нашій країні.
32. ЗМІ як репрезентанти держави, законодавчої та виконавчої влади, соціальних груп, партій.
33. Жанр як аспект журналістського текстотворення.
34. Специфіка прози в журналістиці: злиття епічних, ліричних та драматичних елементів.

35. Поняття журналістського роду.
36. Інформаційні жанри: загальна характеристика.
37. Аналітичні жанри: загальна характеристика.
38. Художня публіцистика: загальна характеристика.
39. Жанрова типологія газетної журналістики.
40. Історія виникнення терміну «жовта преса».
41. Репортаж. Етапи роботи над репортажем. Головні відмінності між заміткою і репортажем.
42. Замітка. Головні відмінності між заміткою і репортажем.
43. Інтерв'ю як інформаційний журналістський жанр.
44. Стаття. Обов'язкові елементи статті.
45. Огляд: особливості жанру.
46. Звіт: особливості жанру.
47. Замальовка: загальна характеристика.
48. Рецензія. Структурно-необхідні компоненти рецензії. Види рецензії.
49. Нарис і його стильові ознаки.
50. Памфлет. Фейлетон. Головні відмінності між памфлетом та фейлетоном.
51. Есе. Художні та публіцистичні прийоми самовираження в есе.
52. Поняття «лід». Різновиди лідів. Правила складання лідів.
53. Поняття «дайджест».
54. Поняття «заголовок». Різновиди заголовків і правила їх складання.
55. Поняття «прес-реліз»: структурні особливості.

4. Критерії оцінювання

Фаховий вступний іспит оцінюється за 200-бальною шкалою:

- 190–200 балів – вступник виявляє особливі здібності, вміє самостійно здобувати знання, знаходити та опрацьовувати необхідний матеріал, використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументувати відповіді, самостійно розкривати власні обдарування і нахили;

- 180–189 балів – вступник вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв’язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- 160–179 балів – вступник вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

- 140–159 балів – вступник відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; виправляє помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- 120–139 балів – вступник володіє теоретичним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей вступника відповідає мінімальним критеріям);

- 100–119 балів – вступник володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину теоретичного матеріалу (до 20 %);

- 0–99 балів – вступник володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів.

До участі у конкурсному відборі не допускається вступник, який продемонстрував незнання значної частини програмного матеріалу, допускав суттєві помилки при визначенні понять і отримав 0-99 балів.

5. Список рекомендованої літератури

1. Владимирів В. М. Вступ до журналістики : навч. посібник. Київ : НАУ, 2015. 284 с.
2. Журналістський фах: газетно–журнальне виробництво : навч. посібник. 2-ге вид., переробл. і допов. / Т. О. Приступенко, Р. В. Радчик, М. К. Василенко [та ін.] ; за ред. В. В. Різуна. Київ : Київський університет, 2012. 352 с.
3. Кулик О.Д. Основи журналістики : навчальний посібник. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2014. 152 с.
4. Лаврик О. В. Основи журналістики: навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. 73 с.
5. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. 5–те вид., переробл. та допов. Київ : ЦУЛ, 2011. 496 с.
6. Москаленко А.З. Теорія журналістики : навч. посібник. Київ : Ексаб, 2002. 334 с.
7. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики : навч. посібник : в 2 ч. Ч. 1 / Г. І. Назаренко. Київ : НАУ, 2010. 32 с.
8. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики : навч. посібник : в 2 ч. Ч. 2 / Г. І. Назаренко. Київ : НАУ, 2010. 64 с.
9. Носке Г. Журналістика: що треба знати та вміти / Книжка для читання та підручник. Київ : Центр вільної преси, 2017. 312 с.
10. Приступенко Т. О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації : навч. посібник. Київ : Знання, 2011. 351 с.
11. Різун В. В. Основи журналістики у відповідях та заувагах. Київ : КНУ імені Т. Шевченка, 2004. 80 с.

Допоміжна

1. Бідзіля Ю. М. Словник журналіста: терміни, мас– медіа, постаті. Ужгород: Закарпаття, 2007. 224 с.
2. Біличенко О. Художня література в інформаційно-комунікаційному просторі сучасності : монографія. Слов'янськ, 2012. 351 с.
3. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., переробл. і допов. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
4. Лизанчук В. В. Радіожурналістика: засади функціонування : підручник. Львів : Вид-во ПАІС, 2000.